

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

Provincie Gelderland
E.A.E Geelhoed
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
5190016521268

Kenmerk
FF/75C/2015/0489.toek.td

Bijlagen
2

Datum 6 januari 2016
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte mevrouw Geelhoed,

Naar aanleiding van uw verzoek van 12 november 2015 en de aanvulling hierop van 9 december 2015, geregistreerd onder aanvraagnummer 5190016521268, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Ik verleen u ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de kerkuil.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'Bekeringweg 14-16', gelegen in de gemeente Winterswijk. Het project betreft de herontwikkeling van opstallen tot bouw kavels. De werkzaamheden bestaan uit sloopwerkzaamheden en de realisatie van nieuwbouw. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de kerkuil (*Tyto alba*), voor de periode van 1 augustus 2016 tot en met 1 augustus 2018.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De kerkuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de soort vastgesteld. Het is niet uitgesloten dat deze verblijfplaatsen tevens in gebruik zijn als winterverblijfplaats door één of enkele exemplaren van de gewone dwergvleermuis. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 17 tot en met 24 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch onderzoek en projectplan gewone dwergvleermuis en kerkuil' van 12 november 2015. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

Door de werkzaamheden gaan twee zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren, welke tevens in gebruik zijn als winterverblijfplaats door de soort. U heeft reeds tijdig voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis gerealiseerd in de vorm van vleermuiskasten. In de directe omgeving van het plangebied zijn daarnaast voldoende geschikte alternatieven, vergelijkbaar met de huidige verblijfplaatsen, die door de exemplaren van de soort kunnen worden gebruikt als winterverblijfplaats. Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis blijft hierdoor behouden.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verstoord. Immers, de gewone dwergvleermuis wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de gewone dwergvleermuis wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

In de nieuwbouw worden voldoende geschikte permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis gerealiseerd. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Kerkuil

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlinders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de kerkuil vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort.

De kerkuil is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied is een nestplaats van de soort vastgesteld. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kerkuil worden beschadigd, vernield en verstoord.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de kerkuil tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 17 tot en met 24 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch onderzoek en projectplan gewone dwergvleermuis en kerkuil' van 12 november 2015. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Door de werkzaamheden gaat een nestplaats van de kerkuil verloren. U heeft reeds tijdig voldoende geschikte alternatieve nestplaatsen voor de soort gerealiseerd in de vorm van nestkasten. Een van de nestkasten is geplaatst op 800 meter afstand van de huidige nestlocatie. Deze kast valt in het huidige territorium van de aanwezige exemplaren van de kerkuil. Tevens kan in de directe omgeving ook een op dit moment lege kerkuilenkast in gebruik worden genomen door de soort. Met inachtneming van de door u voorgestelde maatregelen zorgt u vooraf voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de kerkuil. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de kerkuil blijft hierdoor behouden.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de kerkuil verstoord. Immers, de kerkuil wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de kerkuil derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de kerkuil wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De alternatieve verblijfplaatsen zijn geplaatst in het huidige territorium van de exemplaren van de kerkuil. Hierdoor is het aannemelijk dat de alternatieven in gebruik worden genomen door de soort. De gunstige staat van instandhouding van de kerkuil komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring die afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. De door u aangedragen belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' zijn niet genoemd in de Vogelrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

De huidige bebouwing bevat veel asbesthoudende materialen. Het gebouw staat al geruime tijd leeg, waarmee de risico's op brandstichting, verpaupering en instorting worden vergroot. Er ontstaat hierbij een kans op asbestgevaar voor de omgeving. Om dit te voorkomen moet de huidige bebouwing worden gesloopt. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' voldoende onderbouwd is om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de kerkuil, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Daarnaast worden de werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de gewone dwergvleermuis en de kerkuil is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populaties van de gewone dwergvleermuis en de kerkuil.

Andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden, vanwege de sloop van bestaande bebouwing. Exploitatie van het huidige gebouw is niet meer mogelijk, waardoor de bebouwing steeds meer in verval zal raken. Het alternatief om de bebouwing te renoveren zou hetzelfde effect hebben op de verblijfplaatsen van de aanwezige soorten. Deze zouden dan ook verloren gaan. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de gewone dwergvleermuis en de kerkuil zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Gedragscodes

U geeft aan dat u gebruik zult maken van de goedgekeurde gedragscode van de gemeente Rheden en dat u derhalve voor de steenmarter geen ontheffing nodig heeft. Deze aanname behoeft echter enige nuancering.

In het algemeen geldt dat indien u van de vrijstelling voortvloeiend uit een reeds goedgekeurde gedragscode of gedragscodes gebruik wilt maken, er aantoonbaar conform volgens die gedragscode gewerkt moet worden.

Ik raad u dan ook aan om, voordat een project gaat plaatsvinden, de van toepassing zijnde maatregelen ten aanzien van de voorkomende soorten schriftelijk, in bijvoorbeeld een plan van aanpak, vast te leggen. Dit plan van aanpak zou aanwezig moeten zijn op de locatie, in verband met eventuele controle door bijvoorbeeld de nieuwe Voedsel- en Waren Autoriteit. Dit plan van aanpak moet wel in overeenstemming zijn met de betreffende gedragscode. Dit alles is echter uw eigen verantwoordelijkheid. Indien u gebruik wilt maken van verschillende reeds goedgekeurde gedragscodes, raad ik u aan, op grond van overzichtelijkheid en handhaafbaarheid, de bronnen in het plan van aanpak te noemen.

Uit de aard van reeds goedgekeurde gedragscodes vloeit voort dat het plan van aanpak alleen onder de reikwijdte van de goedkeuring van de betreffende gedragscode valt, als ze zijn (mede)opgesteld door een deskundige met kennis van de betreffende soorten.

Indien u tijdens de uitvoering van de werkzaamheden soorten aantreft welke vallen onder tabel 3 uit de folder Buiten aan het werk van het Ministerie van EZ en uw activiteiten vinden plaats in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, dan dient u voor deze soorten alsnog ontheffing aan te vragen.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen

De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
6 januari 2016

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190016521268

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw E.A.E Geelhoed op 12 november 2015, namens de Provincie Gelderland en de aanvulling hierop van 9 december 2015

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Provincie Gelderland (hierna: ontheffinghouder)

Adres: Eusebiusplein 1a

Postcode en woonplaats: 6800 HE ARNHEM

Ontheffing **5190016521268** voor het tijdvak van: 1 augustus 2016 tot en met 1 augustus 2018

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de kerkuil (*Tyto alba*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Bekeringweg 14-16', gelegen aan de Bekeringweg 14 tot en met 16, coördinaten X=756.125 en Y=224.700, één en ander zoals is weergegeven in Figuur 1 en Figuur 2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch onderzoek en projectplan gewone dwergvleermuis en kerkuil' van 12 november 2015.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevierdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris

5190016521268

1 van 3

6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op de pagina's 17 tot en met 24 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Ecologisch onderzoek en projectplan gewone dwergvleermuis en kerkuil' van 12 november 2015 (bijlage 2 bij dit besluit).
8. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare winterperiode van de gewone dwergvleermuis. Deze loopt globaal van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van de gewone dwergvleermuis.
9. U dient de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periode waarin het nest van de kerkuil wordt gebruikt als broedgelegenheid. Deze periode loopt globaal van februari tot en met augustus. Per jaar en per broedpaar kan deze periode zowel eerder als later beginnen en eindigen. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de kerkuil. Een deskundige zal bepalen wanneer en hoe de maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden.

Overige voorschriften

10. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
11. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
12. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
13. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

5190016521268

14. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Den Haag, 6 januari 2016

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens de:

Marco Klaassen
De teammanager Vergunningen Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

5190016521268

3 van 3

070116Batch036

6 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

6.1 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgvuldig handelen

Gedurende het traject worden er geen sloopwerkzaamheden verricht zonder dat de bebouwing in een juiste periode gesloopt en ongeschikt wordt gemaakt voor de kerkuil en de gewone dwergvleermuis. Het ongeschikt maken zal onder toezicht door een ter zake kundige, inclusief een na controle worden uitgevoerd, zodat met voldoende zekerheid kan worden aangenomen dat er geen kerkuilen of vleermuizen verblijven ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De opgestelde maatregelen in onderhavig werkprotocol, dient gedurende de werkzaamheden ten behoeve van het project op de locatie aanwezig te zijn en onder de betrokken werknemers bekend zijn.

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

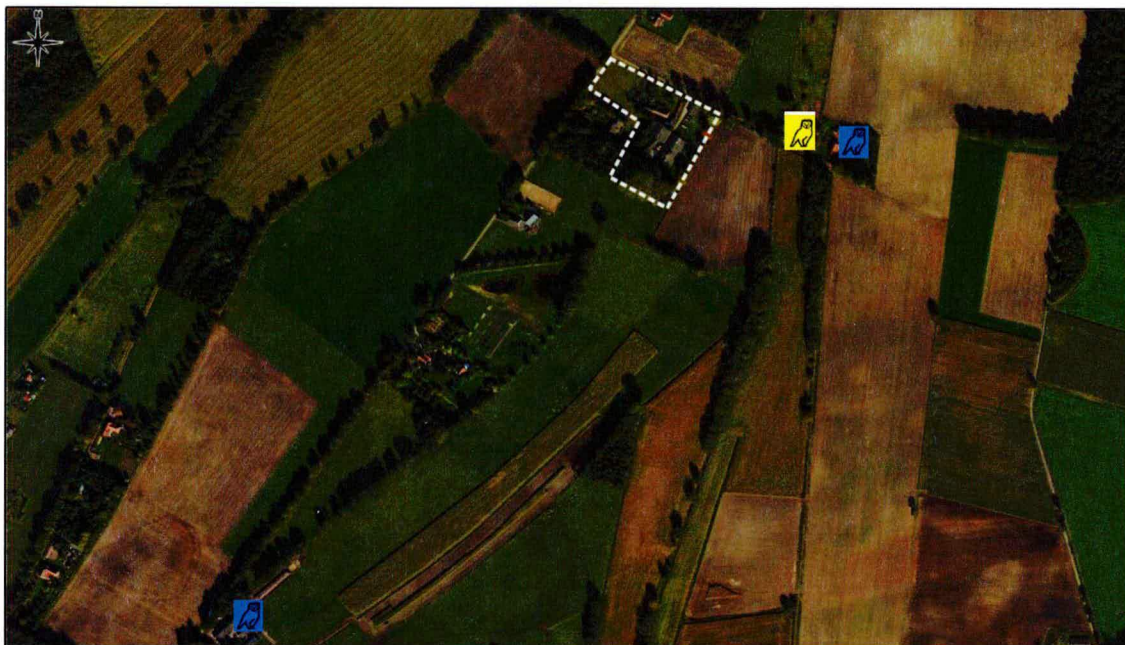
- a. alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- b. onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- c. controleronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
- d. in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.1.1 Kerkuil

Aanbrengen alternatieve verblijfplaatsen en gewenningsperiode

Het aanbrengen van alternatieve verblijfplaatsen dient in de regel binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats tijdig (minimaal 3 maanden) voorafgaand aan het ongeschikt maken van de huidige nestlocatie plaats te vinden om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen. Om geschikte alternatieve verblijfslocaties voor de soort te vinden is een omgevingscheck uitgevoerd. Daarbij is bij (geschikte) erven in de omgeving navraag gedaan om medewerking te verlenen aan het plaatsen van een kerkuilenkast. De kasten zijn geplaatst op 20 juli 2015 op circa 800 meter ten zuiden (Bekeringweg 6) van de onderzoekslocatie en 200 meter ten oosten (Bekeringweg 20) van de onderzoekslocatie. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn op twee erven een kerkuilenkast geplaatst. De afstand van 500 meter is niet gehaald. In een straal van 500 meter van de onderzoekslocatie blijken weinig geschikte rustige erven met schuren aanwezig die een functie kunnen vervullen als geschikte alternatieve verblijfslocatie. De erven in dit deel van het buitengebied van Winterswijk liggen relatief ver uit elkaar. Gelet op het feit dat kerkuilen een groot territorium hebben zal de kast op 800 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie binnen het territorium vallen. Tevens blijkt uit de omgevingscheck dat aan de Bekeringweg 18 (170 meter afstand, directe omgeving huidige broedlocatie) eveneens een kerkuilenkast aanwezig is. Volgens bewoners heeft kerkuil hier in het verleden gebreed, waardoor er voldoende alternatieve duurzame nestlocaties in de omgeving voor de toekomst aanwezig zijn.

In figuur 14 zijn de erven waar de kasten zijn aangebracht weergegeven. Eveneens is de kast aan de Bekeringweg 18 weergegeven.

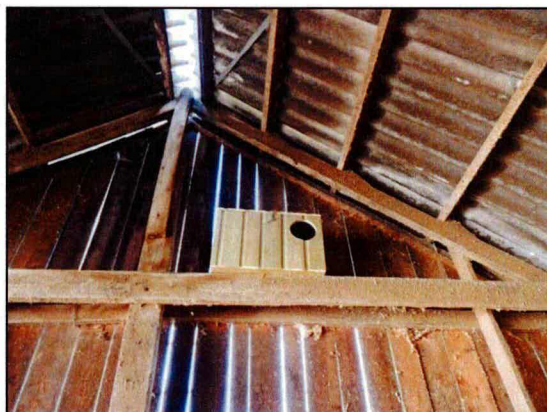

Figuur 14. Aangebrachte alternatieve verblijfplaatsen kerkuil (blauw) en bestaande nestkast (geel) in directe omgeving van de onderzoekslocatie.

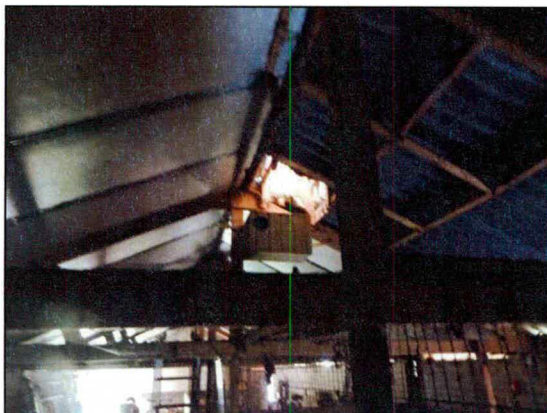
In de figuren 15 t/m 18 zijn enkele foto's opgenomen van de geplaatste kasten.

Figuur 15. Kerkuilenkast geplaatst op rustige plek in openkap schuur Bekeringweg 6.

Figuur 16. Detailfoto geplaatste kerkuilenkast Bekeringweg 6.

Figuur 17. Aangebrachte kerkuilenkast op rustige plek binnenzijde schuur Bekeringsweg 20.

Figuur 18. Aangebracht "uilengat" in muurdeel van de schuur Bekeringsweg 20 zodat kerkuil toegang krijgt tot de kast.

De kasten zijn duurzaam aangebracht zodat ook aan stap d (in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren) is voldaan.

Ongeschikt maken bebouwing voor kerkuil en controlerende

Kerkuilen kunnen de nestlocatie het gehele jaar door gebruiken. In de winter maken ze gebruik van winterverblijfplaatsen. De winterverblijfplaats is vaak wel een andere plaats dan de voortplantingsplek. Het ongeschikt maken van de nestlocatie wordt gestart buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. In de regel loopt deze van februari tot en met augustus. Deze periode kan eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van het voedselaanbod (in muizenrijke jaren kan door vervolglegels deze periode doorlopen tot en met december), en van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden.

De nestlocatie wordt, na het verkrijgen van de ontheffing, in de periode september / oktober 2016 ongeschikt gemaakt. Dit wordt bereikt door het dak van de loods ter plaatse separaat te verwijderen. Door het dak te verwijderen zijn er geen beschutte ruimtes meer, waardoor de plek ongeschikt wordt als nest/ verblijfslocatie. Eveneens worden de daken van de overige bebouwing separaat verwijderd. Zodat er geen verblijfsmogelijkheden voor de soort meer aanwezig zijn op het erf. Er wordt een controle uitgevoerd om uit te sluiten dat er geen kerkuilen aanwezig zijn ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De exacte datum van het ongeschikt maken blijft echter afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt definitief bepaald in overleg met de opdrachtgever. Het najaar (september, oktober) is tevens buiten de gevoelige periodes (winter- en voortplantingsperiode) van algemeen voorkomende broedvogels, gewone dwergvleermuis en de steenmarter.

6.1.2 Gewone dwergvleermuis

Aanbrengen alternatieve verblijfplaatsen en gewenningsperiode

In de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis wordt gesteld dat voor elke te verwijderen verblijfplaats vier tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen dienen te worden aangebracht. Hiertoe zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie acht losse vleermuiskasten aangebracht. Dit betreffen kasten van Vivara model A zoals genoemd in de soortenstandaard gewone dwergvleermuis. De kast Model A volstaat als tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen (zonder kraamfunctie) met < 10 dieren en als paarverblijf. Getracht is aan bebouwing in de directe omgeving (straal < 200 meter) de vleermuiskasten te plaatsen. Dit is gelukt, uitgezonderd één kast die op 1 op circa 800 meter ten zuiden (Bekeringweg 6) van de onderzoekslocatie is aangebracht. Doordat de erven in dit deel van het buitengebied van Winterswijk relatief ver uit elkaar liggen en medewerking van enkele erven in de directe omgeving niet lukte. De kasten zijn geplaatst op 20 juli 2015 aan de Bekeringweg 6 (één kast) 9, (één kast)12 (vier kasten), 20 (2 kasten) zodat voldaan wordt aan een ruimvoldoende gewenningsperiode.

In figuur 19 is op een luchtfoto de situering van de kasten weergegeven. In de figuren 20 t/m 23 zijn enkele foto's opgenomen van de aangebrachte vleermuiskasten.

Figuur 19. Aangebrachte alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

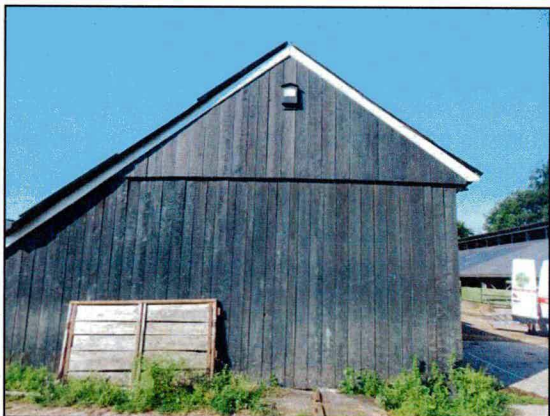
Figuur 20. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 12.

Figuur 21. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 9.

Figuur 22. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 9.

Figuur 23. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 6.

Ongeschikt maken bebouwing gewone dwergvleermuis en controlerende

De aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis hebben mogelijk een functie als winterverblijfplaats. De achterliggende spouwruimtes van met name de varkensschuur vormen mogelijk een vorstvrije plek waar vleermuizen kunnen overwinteren. De gewone dwergvleermuis gaat globaal in de periode november tot april in winterrust. Het ongeschikt maken van de verblijfplaats wordt in de periode september/ oktober 2016 uitgevoerd. Dit gebeurt bij een temperatuur wanneer het eerste gedeelte van de nacht niet lager is dan 10 graden Celsius en bij afwezigheid van harde regen en wind, zodat vleermuizen actief zullen zijn en gemakkelijk alternatieve verblijfplaatsen kunnen zoeken. Het ongeschikt maken gebeurt minimaal 5 dagen voorafgaand aan de sloop.

De verblijfplaats wordt ongeschikt gemaakt door het verwijderen van de betimmering langs de dakranden in de directe omgeving van de aangetroffen verblijfplaatsen. De ter plaatse aanwezige spouwmuur waar de verblijfplaats is vastgesteld wordt ongeschikt gemaakt middels het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht in de muur. In de spouwmuur worden tochtgaten (1 meter bij 1 meter) in de buitenste muur naar de spouw aangebracht, zodat tocht in de spouw plaatsvindt. Om in de hele spouw tocht te creëren wordt om elke twee meter (zowel horizontaal als verticaal) een tochtgat gemaakt. Het ongeschikt maken gebeurt onder begeleiding van een ecooloog.

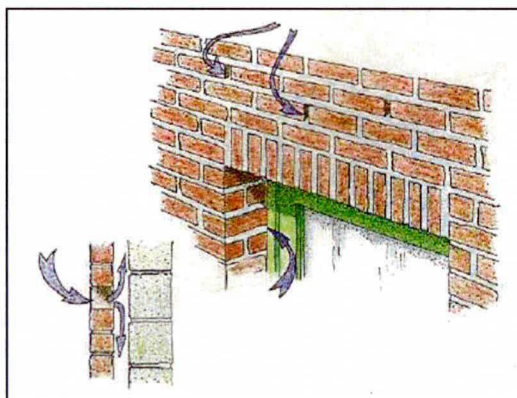
Deze kan op basis van de situatie zoals die in het veld wordt aangetroffen aanwijzingen geven om indien nodig aanvullende maatregelen te treffen.

Na het ongeschikt maken zal een wachttijd van enkele dagen worden aangehouden om de eventueel nog aanwezige dieren in de gelegenheid te stellen te vertrekken. Enkele dagen voor aanvang van de sloop wordt met behulp van batdetectors (registreren van uit- en invliegende dieren onder gunstige weersomstandigheden) gecontroleerd of er geen dieren meer aanwezig zijn in de te slopen bebouwing. Indien er nog vleermuizen aanwezig zijn, zal met een ter zake kundige worden overlegd wat de mogelijkheden zijn om ook deze laatste exemplaren te doen vertrekken. Na deze controle kan de sloop plaatsvinden.

Creëren permanente voorzieningen

Voor het behoud van een duurzame functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen wordt op acht plekken in de nieuwbouw of in een bijgebouw de spouwruimte geschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. Dit wordt bewerkstelligd door het aanbrengen van open stootvoegen (circa 2 cm breed) op circa 3 meter hoogte.

De ruimte achter en boven deze open stootvoegen (minimaal 50 bij 80 centimeter) mag niet worden opgevuld met isolatiemateriaal. De spouwruimte kan geïsoleerd worden met isolatieplaten. Daarbij dienen de platen opgeruwd te worden of middels een stevig kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 mm te bevestigen. Indien glaswol (e.d.) wordt gekozen als isolatiemateriaal wordt een dunne ruwe plaat tegen het isolatiemateriaal aangebracht, bijvoorbeeld houtwolcement. Noodzakelijk is dat er een spouwruimte (luchtspouw) van minimaal 2,5 tot 5 centimeter aanwezig blijft tussen de buitenmuur en de isolatie en dat vleermuizen houvast hebben. Vleermuizen kunnen jaarrond verblijven in de spouw. In figuur 24 is een voorbeeld opgenomen van de maatregel.

Figuur 24. Voorbeeld toegang tot de luchtspouw is een eenvoudige maatregel om nieuwbouw geschikt te maken (bron: vleermuizeninfo.be)

De permanente verblijfplaatsen worden ook aangebracht op de hoeken, zodat de vleermuis zich binnendoor van de ene kant naar de andere kant kan verplaatsen (meerdere microklimaten). Verder dienen de open stootvoegen onverlicht te blijven en niet worden voorzien van bijenbekjes.

Bovengenoemde voorwaarden worden vastgelegd in het bestemmingsplan.

6.1.3 Steenmarter

Ten aanzien van de steenmarter wordt gedurende de werkzaamheden rekening gehouden met de gevoelige periode. De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode (maart t/m juli) van de soort en de gevoelige winterperiode. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat een eventueel aanwezig steenmarter de gelegenheid krijgt om te ontsnappen. Dit wordt bewerkstelligd door in de periode september / oktober 2016 de daken van de bebouwing separaat te verwijderen. Zodat er geen verblijfsmogelijkheden voor de soort meer aanwezig zijn op het erf. Er wordt een controle uitgevoerd om uit te sluiten dat er geen marters meer aanwezig zijn ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De exacte datum van het ongeschikt maken blijft echter afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt definitief bepaald in overleg met de opdrachtgever. Het najaar (september, oktober) is tevens buiten de gevoelige periodes (winter- en voortplantingsperiode) van de overige beschermde soorten.

6.2 Zorgvuldig handelen

De treffen maatregelen worden uitgevoerd in overleg met een ter zake kundige (ecoloog). De opgestelde maatregelen (werkprotocol) dienen gedurende de werkzaamheden op de locatie aanwezig te zijn en onder de betrokken werknemers bekend te zijn.

Voor alle soorten geldt de zorgplicht artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan alle soorten te worden voorkomen. Hierbij dient, met name bij het verwijderen van groen rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige kleine algemene diersoorten als egel, gewone pad en bruine kikker. Deze soorten dienen de gelegenheid te krijgen om de onderzoekslocatie uit zich zelf te verlaten. Indien noodzakelijk dienen de dieren te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingrepen op de onderzoekslocatie. Dit geldt ook voor de hazelworm. Op de onderzoekslocatie is geen specifiek leefgebied aanwezig voor de soort. Het eventueel verwijderen van bladeren, takken en stenen wordt uitgevoerd buiten de winter. Hiertoe wordt zorgvuldigheid geboden en gelet op de aanwezigheid van een mogelijk zwervend individu. Ten aanzien van algemene broedvogels wordt de beplanting buiten het broedseizoen verwijderd.

6.3 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

In tabel II is per maatregel aangegeven waar en wanneer deze plaatsvinden of hebben plaatsgevonden.

Tabel II Planning mitigerende maatregelen

werkzaamheden	locatie	2015		2016	
			Juli.	Sept.	Oktober.
Aanbrengen tijdelijke voorzieningen kerkuil en gewone dwergvleermuis	Directe omgeving onderzoekslocatie, buiten de invloed van de ingreep				
Verwijderen beplanting, rekening houden met zorgplicht	Groen op onderzoekslocatie				
Ongeschikt maken bebouwing kerkuil, gewone dwergvleermuis en steenmarter	Te slopen bebouwing onder ecologische begeleiding ter zake kundige (ecoloog)			5 dagen voorafgaand aan sloop Temperatuur > 10 graden Celsius en geen regen aanwezig. Exacte datum overleg ecoloog	
Controle afwezigheid beschermde soorten				Daags voorafgaand aan sloop	
Permanente voorzieningen nieuwbouw	Nieuwbouw			In de toekomstige situatie worden geen lichtpunten direct op de bomen langs de Dekerweg weg gericht.	➔

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens

Aanvraagnummer FF/75C/2015/0489
Project Bekeringweg 14-16
Ontheffingsperiode 1 augustus 2016 tot en met 1 augustus 2018
Naam Provincie Gelderland
mevrouw E.A.E Geelhoed
Adres
Woonplaats

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

Locatie(s) werkzaamheden

.....

.....

.....

Datum start werkzaamheden

Overzicht planning werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland!

Retouradres

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Fax: 070-3786139
Email : ffwet@rvo.nl